

ספר היכלות / חנוך ג'

פ"א § 1 ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותו אלהים". אמר ר' ישמעאל. כשעליתי [ל]מרום להסתכל בצפייתי במרכבה הייתי נכנס בששה היכלות חדר בתוך חדר. וכיון שהגעתי לפתח היכל שביעי עמדתי בתפלה לפני הבה' ונשאתי את עיני כלפי מעלה ואמרתי. רבונו של עולם. בבקשה מלפניך שתגרום לי בשעה זו זכות אהרן בן עמרם אוהב שלום ורוף שלום שקבל כתר כהונה מלפני כבודך בהר סיני. שלא ישלש בי קציפאל השר ומלאכים שעמו ואל ישליכוני מן השמים. מיד זימן לי הבה' מטטרון עבדו מלאך שר הפנים. ופרח בכנפיו ויצא לקראתי בשמחה רבה להצילני מידם. ותפשני בידו לעיניהם ואמר לי. בא בשלום. שנתרצית לפני רם ונשא להסתכל בדמות המרכבה. § 2 באותה שעה נכנסתי להיכל שביעי והדריכני למחנה שכינה והציגני לפני כסא הכבוד להסתכל במרכבה. וכיון שראוני שרי המרכבה ושרפי להבה נתנו עיניהם בי. מיד נרתעתי ונודעזעתי ונפלתי מעומדי ונרדמתי מפני זוהר דמות עיניהם וזיו מראה פניהם. עד שגער בהם הבה' ואמר להם. משרתי שרפיי כרוביי ואופניי. כסו עיניכם מלפני ישמעאל בני אהובי חביבי וכבודי שלא ירעה ואלא יודעזע. מיד בא מטטרון שר הפנים והחזיר לי את נשמתו והציגני על רגלי. ועדיין לא היה בי כח לומר שירה לפני כסא כבודו של מלך הכבוד אדיר כל המלכים וזהר כל הרוזנים עד שכלתה שעה. לאחר שעה פתח לי הבה' שערי שכינה ש' שלום ש' חכמה שערי כח שערי גבורה שערי דיבור שערי שירה שערי קדושה שערי נעימה. והאיר את עיני ואת לבי באמרי תהלה ושבח ורנה ותודה וזמרה פאר ונאוה הלול עז. וכשפתחתי את פי ושבחתי שירה לפני כסא הכבוד. חיות הקדש מתחת כסא של מלך הכבוד ולמעלה מן הכסא עונים אחרי ואומרים. "קדוש" ו"ברוך כבוד ה' מקומו".

פ"ב § 3 אמר ר' ישמעאל. באותה שעה היו נשרי המרכבה ואופני שרפי אש אוכלה שואלים למטטרון והם אומרים לו. נער. מפני מה הנחת ילוד אשה שיבא ויסתכל במרכבה. מאי-זה עם הוא. מאי-זה שבט הוא. מה טיבו של זה. משיב מטטרון ואומר להם. מעם ישראל שבתר הבה' להיות לו לעם משבעים לשון. משבט לוי הוא תרומה לשמו. מזרע אהרן הוא שבתר הבה' להיות לו משרת שקשר לו הבה' בעצמו כתר כהונה בסיני. מיד פתחו ואמרו. בודאי ראוי להסתכל במרכבה. #דכתי# "אשרי העם שככה לו" וגו'.

פ"ג § 4 אמר ר' ישמעאל. באותה שעה שאלתי את מטטרון [מלאך] שר הפנים. אמרתי לו. מה שמך. אמר לי. יש לי שבעים שמות כנגד שבעים לשונות שבעולם וכולם על שמו של ממה'. אבל מלכי קרא אותי נער.

פ"ד § 5 אמר ר' ישמעאל. אמרתי לו למטטרון. מפני מה אתה נקרא בשם קונן בשבעים שמו' ואתה גדול מכל השרים וגבוה מכל המלאכים וחביב מכל המשרתים ונכבד מכל הצבאים ורב מכל האדירים במלוכה ובגדולה ו[ב]כבוד. ומפני מה קורין אותך בשמי מרומים נער. השיב ואמר לי. מפני שאני הוא חנוך בן ירד. שכשחטאו בני דור המבול וסרחו במעשיהם ואמרו לאל. סור ממנו. שנ' "ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו". נטלני הבה' מבניהם להיות עד עליהם בשמי מרום לכל באי העולם. כדי שלא יאמרו. רחמן אכזרי הוא. מה חטאו כל אותן האוכלוסין נשיהם בניהם ובנותיהם סוסיהם פרדיהם מקניהם וקניינם וכל עופות שהיו בעולם שאבדן הבה' עמהם בימי המבול. מה העולם יאמרו. אם הללו דור המבול חטאו בהמה וחיה ועופות מה חטאו שספו עמהם. לפיכך העלני הבה' בחייהם לעיניהם לשמי מרום להיות עד עליהם לעי'. וזיווגי הבה' במרום לשר ולנגיד בין מלאכי השרת. באותה שעה באו שלשה מלאכים ממלאכי השרת § 6 עוזה עוזה ועזאל והיו מסטינין עלי בשמי מרום ואמרו לפני הבה'. לא יפה אמרו ראשונים לפניך. לא תברא אדם. עוד משיב הבה' ואומר להם. "אני עשיתי ואני אשא אני אסבול ואמלט". וכיון שראו אותי אמרו לפני. רבונו של עולם. מה טיבו של זה שעולה למרום מרומים. לא מבני בניהם של הללו שאבדו בימי המבול הוא. מה טיבו ברקיע. עוד משיב הבה' ואומר להם. מה טבכם שאתם נכנסים לדברי. שאני חפצתי בזה יותר מכולכם להיות שר ולנגיד עליכם בשמי מרום. מיד עמדו כולם ויצאו לקראתי והשתחוו לפני ואמרו. אשריך ואשרי הוריקן שרצה בך קונן. ומתוך שאני קטן בתוכם ונער ביניהם בימים ובחדשים ובשנים. לפיכך היו קורין אותי נער.

פ"ה § 7 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים. מיום שטרדו הבה' לאדם הראשון מגן עדן היתה שכינה שרויה על כרוב תחת עץ החיים. ומלאכי השרת היו מקפצין ובאין ויורדין כתות כתות מן השמים וחבורות חבורות מן הרקיע ומחנות מחנות מן השמים לעשות רצונו בכל העולם כולו. ואדם הראשון ודורו יושבין על פתח גן עדן להסתכל בדמות תוארו של זיו השכינה. לפי שזיו השכינה היה מהלך מסוף העולם ועד סופו על אחת ששים וחמשה אלפים בגלגל חמה. שכל המשתמש בזיו אותה השכינה אין זוכבין ויתושין שורין בו ואינו חולה ואינו מצטער ואין כל מזיקין יכולין להזיק אותו. ולא עוד אלא אפי' מלאכים אין שולטין בו. כשהבה' יוצא ונכנס לעדן ומעדן לגן ומן גן לרקיע ומרקיע לגי' והכל מסתכלין בזיו דמות שכינתו ואין ניוזקין. § 8 עד שבאו בני דורו של אנוש לעולם שהיה ראש לכל עובדי עי' שבעולם. ומה היו בני דורו עושין. היו הולכים מסוף העולם ועד סופו ומביאין כל אחד ואחד מהן כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות בהרים הרים וגבעות גבעות ועושין אותן עבודה-זרות בארבע רוחות העולם. והיו מעמידין אותן בכל רוח ורוח שבעולם. עי' כשיעור אלף פרסה. ומורידין חמה ולבנה כוכבים ומזלות ומעמידין לפנייהם מימינם ומשמאלם לשמש בהן כדרך שהיו משמשין להבה'. שנאמר "וכל צבא השמים עומד [ים] עליו מימינו ומשמאלו". והיאך היה בהם כח שיהו מורידין אותן. אלא עוזא עוזא ועזאל היו מלמדים להם כשפים שיהו מורידין אותם ומשתמשין בהם. שאלמלא כן לא היו יכולין להורידן. באותה שעה קשרו מלאכי השרת קטיגור לפני הבה' ואמרו לפני. רבונו של עולם. מה לך אצל בני אדם. שנא' "מה אנוש כי תזכרנו". "מה אדם" לא נאמר כאן אלא "מה אנוש". שהוא ראש לעי'. מפני מה הנחת את שמי שמים העליונים מלון כבוד שמך וכסא רם ונשא שברום ערבות ובאת ולנת עם בני אדם שעובדים עי' והשוו אותך בעי'. עכשו אתה בארץ ועי' בארץ. מה טיבך בין [בין] דרי הארץ עובדי עי'. מיד סילק הבה' שכינתו מן הארץ מבניהם. באותה שעה באו מלאכי השרת וגדודי צבאות וחילי ערבות אלף מחנות וריבי צבאות ונטלו חצוצרות { ותפשו } ותפשו בידם את השופרות והקיפו את השכינה בשירים ובשירות. ועלה לשמי מרום. שנאמר "עלה אלהים בתרועה יוי בקול שופר".

פ"ו § 9 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים. כשבקש הבה' להעלות אותי למרום בתחלה שיגר לי ענפיאל יוי השר ונטלני מבניהם לעיניהם והרכיבני בכבוד גדול על רכב אש וסוסי אש ומשרתי כבוד והעלני עם השכינה לשמי מרום. וכיון שהגעתי לשמי מרום והיו חיות הקדש ואופנים ושרפים וכרובים וגלגלי המרכבה ומשרתי אש אוכלה מריחין את ריחי בריחוק שלש מאות וששים וחמשת אלפים רבבות פרסאות ואומרים. מה ריח ילוד אשה ומה טעם טיפת לבן שהיא עולה לשמי מרום וישמש בין חוצבי שלהבת. משיב הבה' ואומר להם. משרתי צבאיי כרוביי ואופניי ושרפיי. אל ירע לכם בדבר זה. שכל בני אדם כפרו בי ובמלכותי הגדולה והלכו ועבדו עי' וסלקתי שכינתי מבניהם והעליתיה למרום. וזה שנטלתי מבניהם מובחר שבכולם וזה שקול כנגד כולם באמונה ובצדקה ובכשרון מעש. וזה שנטלתי שכרי בעולמי תחת כל השמים.

פ"ז § 10 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים. כשלקחני הבה' מן בני דור המבול העלני בכנפי רוח שכינה לרקיע העליון והכניסני לתוך פלטורי' גדולים שברום ערבות רקיע. ששם כסא הכבוד של (כ) שכינה ומרכבה גדודים של זעם וחיילים של זעף ושנאנים של אש וכרובים של לפיד ואופנים של גחל ומשרתים של להט וחשמלים של בזק ושרפים של ברק. והעמידני לשמש כל יום ויום את כסא הכבוד.

פ"ח § 11 אמר רבי ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך (ה) שר הפנים. קודם שיעמידני לשמש את כסא הכבוד פתח לי הבה' שלש מאות אלפים שערי בינה ושלש מאות אלפים שערי ערמה ושלש מאות אלפים שערי חיים ושלש מאות אלפים שערי שלום ושלש מאות אלפים שערי שכינה ושלש מאות אלפים שערי גבורה וחיל. ושלש מאות אלפים שערי כח ושלש מאות אלפים שערי חן וחסד ושלש מאות אלפים שערי אהבה ושלש מאות אלפים שערי תורה ושלש מאות אלפים שערי פרנסה

ושלש מאות אלפים שערי רחמים ושלש מאות אלפים שערי ענוה ושלש מאות אלפים שערי יראת שמים. באותה שעה הוסיף לי ה'ב'ה חכמה על חכמה בינה על בינה ערמה על ערמה דעת על דעת רחמים על רחמים תורה על תורה אהבה על אהבה חסד על חסד חמדה על חמדה ענוה על ענוה גבורה על גבורה כח על כח חיל על חיל זוהר על זוהר יופי על יופי תאר על תאר. ונכבדתי ונתפארתי בכל מדות טובות ומשובחות הללו יותר מכל בני מרומים.

פ"ט § 12 א'ר ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים. אחר כל המדות הללו הניח ה'ב'ה ידו עלי וברכני אלף ושלש מאות וששים וחמשת אלפים ברכות. ורוממתי והגבתי כשיעור ארכו ורחבו ש'ע. והעלה לי שבעים ושנים כנפים. שלשים וששה כנפים מצד אחד ושלשים וששה מצד אחר. וכל כנף וכנף כמלוא עולם. וקבע בי שלש מאות וששים וחמשת אלפים עינים. וכל עין ועין כמאור הגדול. ולא הניח ממין של זיו ולא ממיני זוהר תאר יופי שבח אורות שבעולם שלא קבע בי.

פ"י § 13 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים. כל זאת עשה לי ה'ב'ה. כסא מעין כסא הכבוד ופרש עלי פרש של זיו ושל זוהר ותואר וכבוד ויופי וחסד. מעין פרש של כסא הכבוד שכל מיני זיו מאורות שבעולם קבועין בו. ושמו על פתח היכל שביעי והושיבני עליו. והכרוז יצא עלי בכל רקיע ורקיע לאמר. מטטרון עבדי שמתיו לשר ולנגיד על כל שרי מלכותי ועל כל בני מרומים חוץ משמנה שרים הגדולים הנכבדים והנוראים שנקראים יו"י בשמו של מלכם. וכל מלאך ומלאך וכל שר ושר שיש לו דבר לדבר לפני ילך לפניו וידבר אליו. וכל דבר ודבר שהוא מדבר בשמי עליכם תנטרון ותפעלון. מפני ששר החכמה ושר הבינה מסרתים לו ללמדו (כ) חכמת עליונים ותחתונים וחכמת העה"ז וחכמת העה"ה. וגם אני מניתיו על כל גנזי היכל ערבות ועל כל אוצרות חיים שיש לי בשמי מרום.

פ"יא § 14 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים. גילה לי ה'ב'ה מאז כל סתרי תורה וכל רזי חכמה וכל עמוקי תמימה. וכל מחשבות לבבות של בריות וכל רזי עולם וכל סדרי בראשית גלוין לפני כדרך שגלוין לפני יוצר בראשית. וצפיתי מאד להסתכל ברזי עמוקה ובסוד מופלאה. קודם שיחשב אדם במסתר אני רואה. וקודם שיעשה אדם דבר אני רואה. ואין דבר במרום ובעומק עולם נעלם ממני.

פ"יב § 15 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים. מתוך אהבה שאהב אותי ה'ב'ה יותר מכל בני מרומים עשה לי לבוש של גאה שכל מיני מאורות קבועין בו והלבישני. ועשה לי מעיל כבוד שכל מיני תאר זיו זוהר הדר קבועין בו. והעטני ועשה לי כתר מלכות שקבועין בו ארבעים ותשע אבני תאר כאור גלגל החמה שזיוו הולך בארבע רוחות ערבות רקיע ובשבעה רקיעים ובארבע רוחות העולם וקשרו על ראשי. וקראני יו"י הקטן בפני כל פמיליאה שלו שבמרו'. שנאמ' "כי שמי בקרבו".

פ"יג § 16 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים הדר מרום כל. מתוך אהבה רבה וחמלה גדולה שאהבני וחבבני ה'ב'ה יותר מכל בני מרומים כתב באצבעו בעט שלהבת על כתר שבראשי אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. אותיות שנבראו בהן ימים ונהרות. אותיות שנבראו בהן הרים וגבעות. אותיות שנבראו בהן כוכבים ומזלות ברקים ורוחות ורעמים קולות שלג וברד סופה וסערה. אותיות שנבראו בהן כל צרכי עולם וכל סדרי בראשית כולם. וכל אות ואות מפריחות. פעם בפעם כמראה ברקים פעם בפעם כמראה לפידים פעם בפעם כמראה להבת אש פעם בפעם כמראה צאת השמש ולבנה וכוכבים.

פ"יד § 17 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים. כשקשר לי ה'ב'ה כתר זה בראשי זעו ממני כל שרי מלכיות שברום ערבות רקיע וכל חיילי רקיע ורקיע. ואפי' שרי אלים ושרי אראלים ושרי טפשיים ושרי אראלים שגדולים מכל מלאכי השרת המשמשים לפני כסא הכבוד זעים ונרתעים ממני כשרואים אותי. ואפילו סמאל שר המשטינים שהוא גדול מכל שרי מלכיות שבמרום ירא ונזדעזע ממני. ואפי' מלאך האש ומלאך הברד ומלאך הרוח ומלאך הברק ומלאך הזעם ומלאך הזעף ומלאך הרעם ומלאך השלג ומלאך המטר ומלאך היום ומלאך הלילה ומלאך החמה ומלאך הלבנה ומלאך הכוכבים ומלאך המזלות שמנהיגין את העולם מתחת ידיהן #זייעין# ונרתעים ונבהלים מלפני כשרואים אותי. ואלו שמותם של שרים שמנהיגין את העולם. גבריאל מלאך האש. ברדיאל מלאך הברד. רוחיאל שהוא ממונה על הרוח. ברקיאל שהוא ממונה על הברקים. זעמיאל שהוא ממונה על הזעם. זיקיאל שהוא ממונה על הזיקים. זיעיאל שממונה על הזועות. זעפיאל שממונה על הזעף. רעמיאל שממונה על הרעמים. רעשיאל שממונה על הרעש. שלגיאל שממונה על השלגים. מטריאל שממונה על המטר. שמיאל שממונה על היום. ליליאל שממונה על הלילה. גלגליאל שממונה על גלגל חמה. אופניאל שממונה על אופני הלבנה. כוכביאל שממונה על הכוכבים. רהטיאל שממונה על המזלות. וכולם נופלים על פניהם כשרואים אותי ואינם יכולים להסתכל בי מפני הוד והדר יופי תאר נגה אור כתר כבוד שעל ראשי.

פ"טו § 18 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים הדר מרום כל. כיון שלקחני ה'ב'ה בשמשות לשמש את כסא הכבוד ואת גלגלי המרכבה ואת כל צרכי השכינה. מיד נהפך לי בשרי לשלהבת. וגידי לאש להט. ועצמותי לגחלי רתמים. ואור עפעפי לזוהר ברקים. וגלגלי עיני ללפיד אש. ושערות ראשי ללהט וללהבה. וכל איברי לכנפי אש בוערת. וגוף קומתי לאש יוקדת. ומימיני חוצבי להבת אש. [משמאלי בוערת לפיד. וסביבותי מפרחות רוח סערה וסופה. וקול רעש בר-עש מלפני ומאחרי.]

פ"טז § 19 אמר ר' ישמעאל. אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים הדר מרום כל. בתחלה הייתי יושב על כסא (כבוד) גדול בפתח היכל שביעי ודנתי את כל בני מרומים פמיליא של מקום מרשות ה'ב'ה. וחלקתי גדולה ומלכות רבות ושלטון הדר ושבח ועטרה וכתר וכבוד לכל שרי מלכיות כשאני יושב בשיבה של מעלה ושרי מלכיות עומדים עלי מימיני ומשמאלי מרשות ה'ב'ה. וכיון שבא אחר להסתכל בצפיית המרכבה ונתן עיניו בי. והוא מתיירא ומזדעזע מלפני ונפשו מבוהלת לצאת ממנו מפני פחדו ואימתו ומוראו. כשראה אותי שאני יושב על כסא כמלך ומלאכי השרת היו עומדים עלי כעבדים וכל שרי מלכיות קשורים כתרם סובבים אצלי. באותה שעה פתח את פיו ואמר. ודאי שתי רשויות בשמים. מיד יצאתה בת קול מלפני השכינה אומרת. שובו בנים שובבים חוץ מאחר דלא. באותה שעה בא ענפיאל יו"י השר נכבד נהדר נחמד נפלא נורא נערץ משליחות של ה'ב'ה והכני ששים פולסאות של אור והעמידני על רגלי.

שבחי בעל שם טוב. פעם אחת התעלף [המגיד ממזריץ], והיו מעוררים אותו, והיה מתעלף והולך עד חצי יום... שאלו אותו מפני מה היה לו התעלפות, ולא ענה אותם דבר. ושאלו לאנשי הבית אם לא יצא בלילה, ואמרו: יצא ושהה ובא לבית והתחיל להתעלף. ושאלו אותו היכן היה? אמר להם: הבעל-שם-טוב שלח אחרי הגבאי שלו בחצות לילה, ובאתי ומצאתי אותו יושב, וכר קטן על ראשו, ומלוּבש בעור של זאבים מהופך. ושאל אותי אם למדתי חכמת הקבלה, ואמרתי: הן! והיה ספר אחד מונח לפני על השולחן, וצוה אותי לאמור לפניו בספר זה. ובספר היה כתוב במאמרים קטנים, וכל מאמר היה התחלה: אמר ר"י סח לי מט"ט שר הפנים. ואמרתי לפניו עמוד או חצי עמוד, ואמר הבעל-שם-טוב: לא כן הוא, אני אומר לפניך. ואמר לפניך. ובתוך כך נזדעזע וקם ואמר: אנחנו עוסקים במעשה מרכבה ואני יושב! ואמר בעמידה. ובתוך הדבורים סבב אותי במטה כמו עגול. ושוב לא ראיתי אותו רק שמעתי קולות, וראיתי ברקים ולפידים נוראים. והיה כך ערך שני שעות, ונתפחדתי מאוד, ומזה הפחד התחלתי להתעלף.